

Exposició: Jean Tinguely. Retrospectiva
IVAM Institut Valencià d'Art Modern
10 març 2008 – 8 juny 2008

Organitza: Institut Valencià d'Art Modern
Museum Tinguely de Basilea

Comissaris: Andrés Pardey i Klaus Littmann

Patrocina: Bancaixa

Fruit del conveni de col·laboració subscrit amb el Museum Tinguely i amb el patrocini de Bancaixa, l'IVAM presenta per primera vegada a Espanya una important exposició de l'escultor suís Jean Tinguely, mestre de l'art cinètic. La mostra està formada per 172 peces entre escultures, dibuixos, esbossos i documents cinematogràfics que reflectixen de forma admirable l'itinerari de l'artista i permeten examinar no sols l'evolució i la qualitat de les seues creacions, sinó la riquesa de la seua extensa obra. El catàleg que s'ha editat amb motiu de la mostra reproduïx les obres exposades i conté textos sobre Tinguely i la seua obra dels comissaris de l'exposició, Andrés Pardey, vicedirector del Museum Tinguely de Basilea, i Klaus Littmann, director de Littmann Kulturprojekte.

Jean Tinguely (Friburg 1925) va passar la seua infància i joventut a Basilea, on es va formar com a decorador a l'Escola d'Arts i Oficis durant la Segona Guerra Mundial. Allí va començar a practicar una pintura abstracta molt influïda pel surrealisme, la Bauhaus i, sobretot, pels treballs de Kurt Schwitters. Quan va acabar la guerra, es va instal·lar primer a Zuric i després, l'any 1952, es va traslladar a París amb la seua primera dona, Eva Aeppli. Allí va entrar prompte en contacte amb el món artístic, va conèixer Brâncusi i Yves Klein i va celebrar la seua primera exposició individual a la Galerie Arnaud.

D'esta època és el seu primer relleu sonor, que va exhibir en el Salon des Realités Nouvelles el 1955. Després de conèixer Munari a Milà, adopta per a les seues obres el terme "meta-mecàniques", la finalitat de les quals és la d'il·lustrar que una obra d'art no és una cosa fixa i definitiva, sinó que per si mateixa és creativa dins de les potencialitats que li han sigut atorgades. El 1959 Tinguely realitza la *Métamatic* o Màquina de pintar, totalment automàtica i el braç entintador de la qual, mogut per un motor d'explosió, realitzava dibuixos sobre un paper que era automàticament tallat i distribuït. Exposit en la *1 Biennial de París*, el *Métamatic n 17* va tindre un gran èxit.

En els anys seixanta va experimentar amb tendències molt diferents, com el *junk art*, el nou realisme i l'art cinètic, entre altres, i va explorar les possibilitats que la mecànica pot oferir a la creació plàstica. En l'obra *Eureka* (1964), una màquina enorme que va crear per a l'exposició nacional de Suïssa, apareixen les que seran les característiques essencials de la seua escultura, on es percep la influència dels *ready-mades* de Duchamp i la provocació de les

seues manifestacions públiques, heretada de l'esperit dadaista. Les màquines de Tinguely, creades a partir d'objectes reciclats, rebutgen tant el culte d'allò nou propi de la societat de consum com el culte al progrés en què la màquina té un paper cada vegada més rellevant, ja que mostra el seu aspecte més lúdic i inútil quan les incorpora al seu art. El so ocupa també un lloc important en les màquines, i en els acoblaments concebuts per Tinguely intervenen grinyols i cruixits de corioles, de bieles, fregament de les diferents parts de la màquina, sons reals, "naturals" o fabricats, i inclús la veu humana.

Tinguely va realitzar moltes de les seues grans escultures en col·laboració amb altres artistes, com Niki de Saint Phalle, la seua segona dona, Bernhard Luginbühl, Yves Klein o Daniel Spoerri. De fet, la idea de col·laboració artística és essencial en Tinguely, que va col·laborar no sols en el camp de l'escultura, sinó també en produccions per a teatre i en el disseny d'exposicions.

En les dècades dels setanta i huitanta va començar a treballar en escultures monumentals com la instal·lació *Grosse Méta Maxi-Maxi Utopia*, de 1987, que es va mostrar en una retrospectiva al Palazzo Grassi de Venècia. Les seues escultures-màquina es van presentar en tot Europa: a la Tate Gallery de Londres, al Georges Pompidou de París o a la Kunsthaus de Zuric. Prova del seu èxit són els nombrosos encàrrecs d'art públic que va rebre llavors, com la *Fontaine Igor Stravinsky*, l'escultura que va realitzar el 1983 juntament amb Niki de Saint Phalle per a la plaça adjacent al Centre Georges Pompidou.

Després de la seua mort, el 1991, la seua viuda va arribar a un acord amb l'empresa de servicis mèdics Roche de Basilea per a la creació d'un museu que reunira la seua obra. Este museu es va inaugurar l'any 1996 en la finca on Tinguely va tindre el taller i residència.